

900 ÅR
STAVANGER
2025

Bli kjent med 1700-tallet

Oppgavehefte for ungdomstrinnet

MUST
MUSEUM STAVANGER

Gruppeoppdrag:

Lag en presentasjon for klassen

Dere skal presentere Stavanger i en tid da vi begynte å handle i butikker. Tidligere var det mest handel på markeder, og bytting av varer. Nå fikk alle tilgang til flere varer. Birgitte ble født i 1737, og var en av de som etablerte krambod i Stavanger.. Det ble økende import av mange eksotiske varer fra utlandet, og byen var optimistisk til tross for motgang med krig, sykdommer og stadige bybranner.

Her ligger informasjonen dere trenger for å løse oppgaven:

Dere må lese tekstene, se på bildene og ta ut den informasjonen dere trenger.

I tillegg kan dere bruke bilder, lyd eller film dere selv har samlet fra besøket i utstillingen. De som ikke har vært i utstillingen eller ikke har fått tatt egne bilder og filmer kan bruke det som ligger på nettsiden.

For å hjelpe dere litt på veien til å lage en presentasjon for klassen, har vi laget en oppskrift for hva som bør være med.

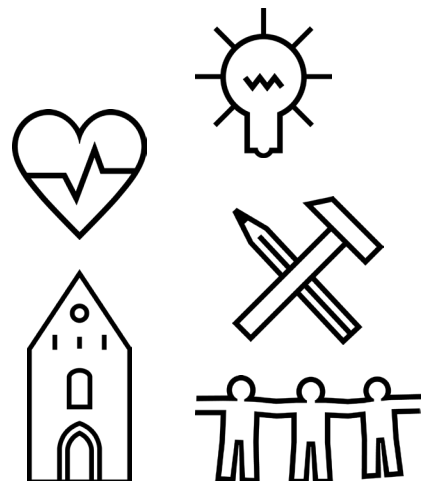
1. Lag et introduksjonsbilde

Bruk et fint bilde fra utstillingen.

2. Oversikt over perioden

Start med å gi en kort introduksjon om perioden. Bruk symbolene fra utstillingen og forklar hva de representerer.

- Hvordan kan denne nøkkelinformasjonen hjelpe oss med å forstå perioden bedre?
- Hvilke viktige hendelser eller endringer skjedde i denne perioden som påvirket byens utvikling?

3. Birgitte

- Hvem var Birgitte, og hva var spesielt med hennes liv?
- Hvor i byen lå kramboden hennes, og hvorfor var denne plasseringen strategisk? (Finn plasseringen på kart og ta med bilde i presentasjonen)
- Hvilke typer varer solgte Birgitte, og hvorfor var de populære blant innbyggerne i Stavanger?
- Fortell om familiesituasjonen hennes. Var denne unik i Stavanger, tror dere?

4. Luen

- Hvorfor fikk bøndene lov til å bruke luer, men ikke andre silkeklær? Hva sier dette om samfunnets regler og normer på den tiden?
- Hvordan reflekterer klærne på denne tiden de sosiale forskjellene i samfunnet? Finn eksempler på klær fra Stavanger-området som viser dette. Dere finner dem ved å lese denne historien:

5. Pengene

- Hva var myntene laget av, og hvorfor endret dette seg i 1771?
- Det var vanlig å føre det en handlet i en bok hos butikkeieren og betale jevnlig. Enkeltkjøp betalte en ved bruk av mynter. Tidligere byttet en gjerne vare mot vare, men det kunne en ikke gjøre i butikkene. Hvordan tror dere overgangen fra byttehandel til pengeøkonomi endret hverdagslivet i Stavanger?

6. Keramikkfatet

- Hvor ble fatet laget, og av hvem? Hva kan dette fortelle oss om handel og produksjon på den tiden?
- På hvilken måte markerer fatet starten på en ny fase for Sandnes?

7. Velg bilder fra utstillingsrommet

- Hva symboliserer overgangen fra markedshandel til butikkhandel? Hvordan kan dette vises i et bilde?
- Hvilke utfordringer møtte folk i Stavanger på denne tiden, både økonomisk og sosialt?
- Hva var det som gjorde noen få mennesker rike i Stavanger, mens de fleste andre hadde lite penger?

8. Kunst

- Hvem er kunstneren i dette rommet, og hva kan vi lære om perioden gjennom hans verk?
- Hvilke elementer i kunsten symboliserer radesyken, og hvordan påvirket denne sykdommen samfunnet?
- Hva liker dere med kunsten i utstillingsrommet? Hvordan ble deres opplevelse av perioden påvirket av kunsten? Forklar gjerne ved hjelp av bilder.

Dette er Nils Henrik Asheim. Han er komponist og har laget lydbildet i utstillingen.

9. Lyd i rommet

- Hvis dere har tatt opp lyd i rommet – bruk lyd i presentasjonen og forklar hvordan den forteller noe om tiden og det som fortelles.
- Hvordan kan lyd bidra til vår forståelse av historiske perioder? Hvilke typer lyder tror dere var viktige for folk som Birgitte i deres daglige liv?

Fotoreferanse: Jan Inge Haga/MUST. Gjenstander: Belén Navazo Hourcade/MUST. Illustrasjon: Ståle Ådland. Nils Henrik og Nils-Thomas: egne bilder